

CENTAR ZA MEĐUNARODNU JAVNU POLITIKU

**REZULTATI ISTRAŽIVANJA
„STAVOVI STUDENATA UNIVERZITETA U BEOGRADU O
SPOLJNOJ POLITICI SRBIJE“**

Autori izveštaja:

Aleksandar Klarić

Aleksandar Somer

Đurđija Mastalo

Filip Veljanovski

Jelena Inić

Jovana Vančevska

Miloš Pavković

Beograd, 2017. godine

Sadržaj

Abstrakt	3
Metodologija istraživanja.....	5
Rezultati	7
Izvor informisanosti i način građenja stava o političkim dešavanjima.....	7
Stavovi o Evropskoj uniji i evropskim integracijama Republike Srbije.....	10
Stavovi o članstvu u međunarodnim organizacijama.....	16
Odnosi sa zemljama Centralne i Latinske Amerike	23
Stavovi o trenutnoj spoljnoj politici Srbije.....	24
Bilateralni odnosi Srbije sa susednim zemljama.....	25
Ocene diplomatske aktivnosti Srbije u očuvanju teritorijalnog integriteta i suvereniteta	28
Upoznatost sa radom srpskog kokusa u Kongresu SAD	29
Održivost Dejtonskog sporazuma u današnjim političkim okolnostima	30
Stavovi o značaju uspeha srpskih sportista	31
Zaključak	33

Abstrakt

Pobedom Demokratske opozicije Srbije na izborima 5. oktobra 2000. godine, srpsko društvo napravilo je značajnu istorijsku promenu na unutrašnjem planu i odredilo početak stvaranja novog spoljnopolitičkog položaja Srbije koji će, kao glavni, strateški cilj, postaviti put države ka punopravnom članstvu u **Evropskoj uniji**. Pored toga, započet je proces normalizacije i poboljšanja odnosa sa državama u regionu i svetu, kao i proces ponovne integracije u međunarodnu zajednicu, ukidanje sankcija i pozicioniranje zemlje u Ujedinjenim nacijama.

Zastupanje spoljnopolitičkih interesa države bilo je otežano raznim spoljnim i unutrašnjim okolnostima koje su u velikoj meri uticale na kreiranje zajedničke spoljne politike. Jedna od takvih okolnosti bila je i otežana saradnja sa **Haškim tribunalom** (Zakon o saradnji sa Haškim tribunalom je usvojen 2002. godine), kao i otežani odnosi Srbije i Crne Gore u zajedničkoj državi. Nakon dugoročnih pregovora, Srbija i Crna Gora su potpisale Beogradski sporazum, koji je podrazumevao preuređenje tadašnje Savezne Republike Jugoslavije i stvaranje **Državne zajednice Srbije i Crne Gore**.

Državna zajednica, koja je formirana usvajanjem **Ustavne povelje** iz 2003. godine uz prateći zakon o njenom sprovođenju, bila je oročena na tri godine. Po tom osnovu Crna Gora je predvidela održavanje referenduma 2006. godine, i rezultatima u korist nezavisnosti postala suverena nezavisna država, čime je i zvanično Državna zajednica Srbije i Crna Gora prestala da postoji.

Zatim je 28. i 29. oktobra 2006. godine u Srbiji sproveden referendum o usvajanju novog ustava, koji je ubrzo i zvanično usvojen u Narodnoj skupštini Republike Srbije. Tim činom, **Republika Srbija** je nakon skoro jednog veka, ponovo postala nezavisna i suverena država.

Pored glavnog spoljnopolitičkog i strateškog cilja Srbije, koji je podrazumevao punopravno članstvo Srbije u Evropskoj uniji, postojao je i cilj konačnog rešavanja statusa **AP Kosova i Metohije**, koja se od 10. juna 1999. godine nalazi pod kontrolom međunarodne zajednice.

Načelo vojne neutralnosti Srbije, koje je sadržano u rezoluciji Narodne skupštine Republike Srbije od 26. decembra 2007. godine, polazi od vojne tradicije moderne Srbije da se rezolucijom potvrđuje stav u praktičnom smislu i strateškom odbijanju Srbije da postane članica NATO i drugih vojnih saveza. Donošenje ove skupštinske rezolucije bio je zvaničan politički odgovor na nastojanja da se evropske integracije tumače kao evroatlantske integracije. Takav državni stav posebno je vodio računa o činjenici da su dešavanja na KiM bila uzrokovana intervencijom NATO alijanse 1999. godine. Vojna neutralnost Srbije i danas je zvanična državna politika.

Pristupanje Srbije Evropskoj uniji je proces u kojem je Srbija zvanično podnela zahtev za članstvo u EU 22. decembra 2009. godine. Evropska unija je u oktobru 2010. godine dala jasnije signale procesu pristupanja posle izručenja svih begunaca po obavezama Republike Srbije prema Haškom tribunalu. Dana 28. februara 2012. u Briselu je 27 ministara spoljnih poslova zemalja članica glasalo sa Srbija dobije status kandidata. Tada je i uklonjena poslednja prepreka od strane Rumunije ka odobravanju statusa kandidata povodom položaja vlaške nacionalne manjine.

Pregovori Republike Srbije o članstvu u EU zvanično su otpočeli 21. januara 2014. godine u Briselu, Prvom međuvladinom konferencijom o pristupanju Srbije EU, na kojoj su razmenjeni stavovi između predstavnika EU i Srbije, odnosno predstavljen Pregovarački okvir EU i Uvodna izjava Republike Srbije. U dosadašnjem toku pregovaračkog procesa između Srbije i EU održano je ukupno šest Međuvladinih konferencija na kojima je otvoreno deset pregovaračkih poglavlja, od kojih su dva privremeno i zatvorena.

Republika Srbija pozvana je da pristupi **Programu Partnerstva za mir** na NATO samitu u Rigi 29. novembra 2006. godine zajedno sa Bosnom i Hercegovinom i Crnom Gorom. U skladu sa ovim pozivom i odlukom Vlade Srbije potpisan je Okvirni dokument od 14. decembra 2006. godine u Briselu čime je Srbija i formalno postala učesnica pomenutog Programa. Ovom odlukom je jasno istaknuto da će učešće biti u skladu sa ekonomskim, finansijskim, ljudskim, materijalnim i ostalim mogućnostima. Okvirnim dokumentom je predstavljen političko-vojni okvir za obim, intenzitet i sadržaj saradnje sa NATO. Pored toga, ovo je jedini dokument koji partnerske države samostalno izrađuju, dok su svi ostali rezultat usaglašavanja i dogovora.

U ovom procesu uključen je i **Individualni akcioni plan partnerstva (IPAP)** između Republike Srbije i NATO za period od dve godine, a u skladu sa predviđenom procedurom u sedištu NATO je dokument odobren 15. januara 2015. godine.

Ministarski savet **Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS)** je svojom odlukom od 10. februara 2012. godine utvrdio predsedavanje Srbije OEBS-om tokom 2015. godine, u sklopu zajedničke kandidature sa Švajcarskom. Predsedavanje Srbije OEBS-om predstavljalo je značajan uspeh u datom trenutku, ali i veliki izazov i odgovornost za Srbiju na polju multilateralne diplomatije, kao i priliku za njenu međunarodnu afirmaciju.

Glavni kurs današnje spoljne politike Srbije bazira se na kretanju ka punopravnom članstvu naše zemlje u Evropskoj uniji, odbrani teritorijalnog integriteta i suvereniteta, očuvanju vojne neutralnosti, održanju tradicionalno prijateljskih odnosa sa Rusijom i Kinom, i na učvršćivanju ekonomskih i političkih odnosa sa zemljama zapadne hemisfere.

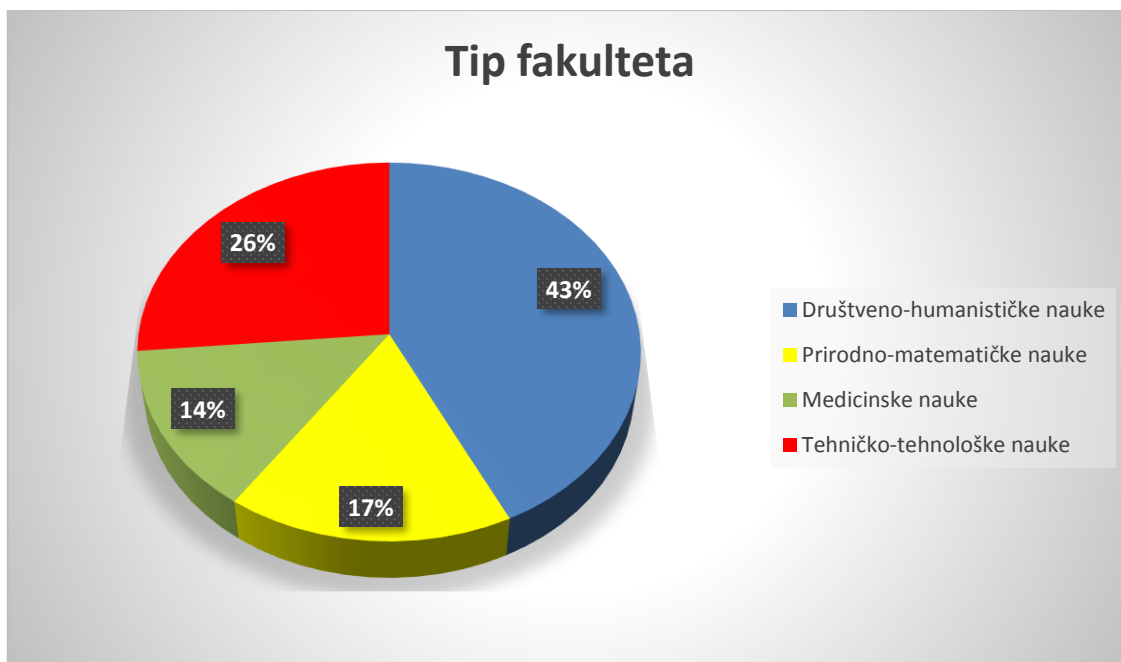

Metodologija istraživanja

Istraživanje je sprovedeno na fakultetima **Univerziteta u Beogradu** (ukupno 31) kao i na **sedam visokih škola** na području Beograda, u periodu od 24. aprila do 9. maja 2017. godine u okviru projekta „**Predstavnici srpske diplomatije**”, a povodom **Dana srpske diplomatije 29. maja**. Ispitanici su odgovarali **tehtnikom papir i olovka** dok su anketari bili stalni članovi Centra za međunarodnu javnu politiku. Cilj istraživanja bio je da saznamo na koji način studenti grade svoj stav i koliko su upućeni u svakodnevna politička dešavanja u zemlji i svetu. Kakvo znanje poseduju o spoljnoj politici Srbije, saradnji sa vojno-političkim savezima i međunarodnim organizacijama, kakav je položaj Srbije u regionu i njeni odnosi sa susedima, samo su neke od tema kojima smo se bavili. Istraživanja sa sličnom tematikom koja su sprovedena prethodnih godina nisu imala za ciljnu grupu isključivo studente i/ili nisu obuhvatala članstvo Srbije u drugim vojno-političkim savezima što čini naše istraživanje jedinstvenim.

Uzorak i socio-demografske karakteristike ispitanika

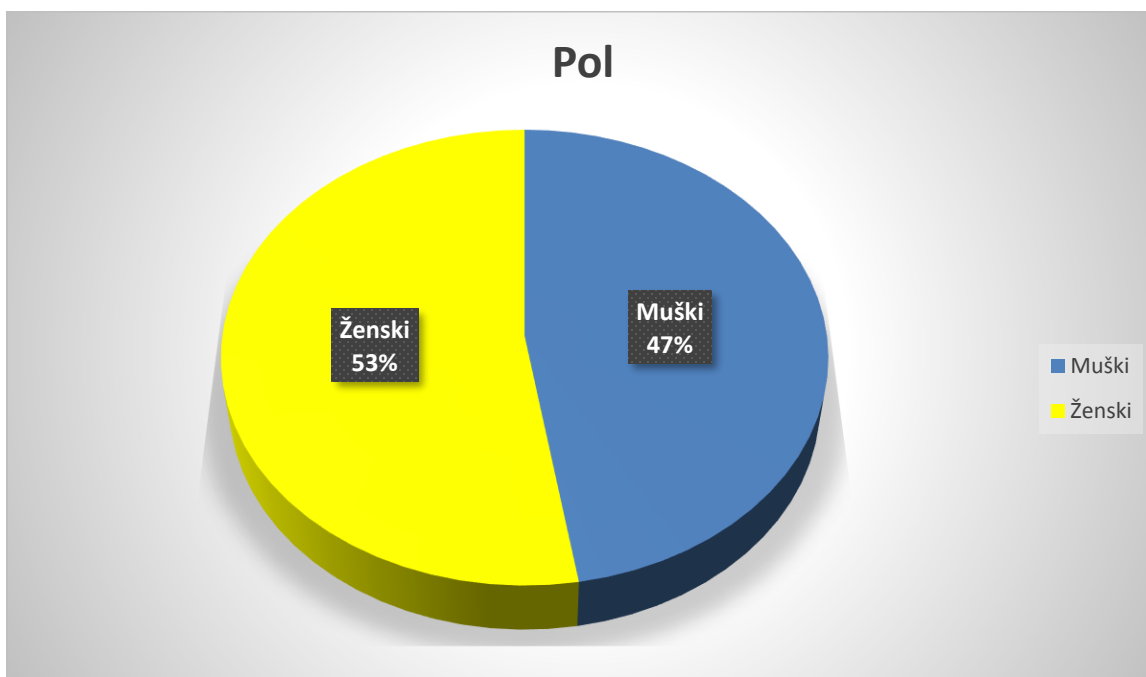
U uzorku je bilo **ukupno 1323 ispitanika**, sa 7 visokih škola i 31 fakulteta Univerziteta u Beogradu. Ispitanici su stratifikovani prema tipu fakulteta na: **društveno-humanističke nauke** (42,6%); **prirodno-matematičke nauke** (16,8%); **medicinske nauke** (13,9%); **tehničko-tehnološke nauke** (26,3%) u skladu sa organizacijom Univerziteta u Beogradu. U grafikonu 1.0 prikazan je procenat ispitanika prema tipu fakulteta:

Grafikon 1.0

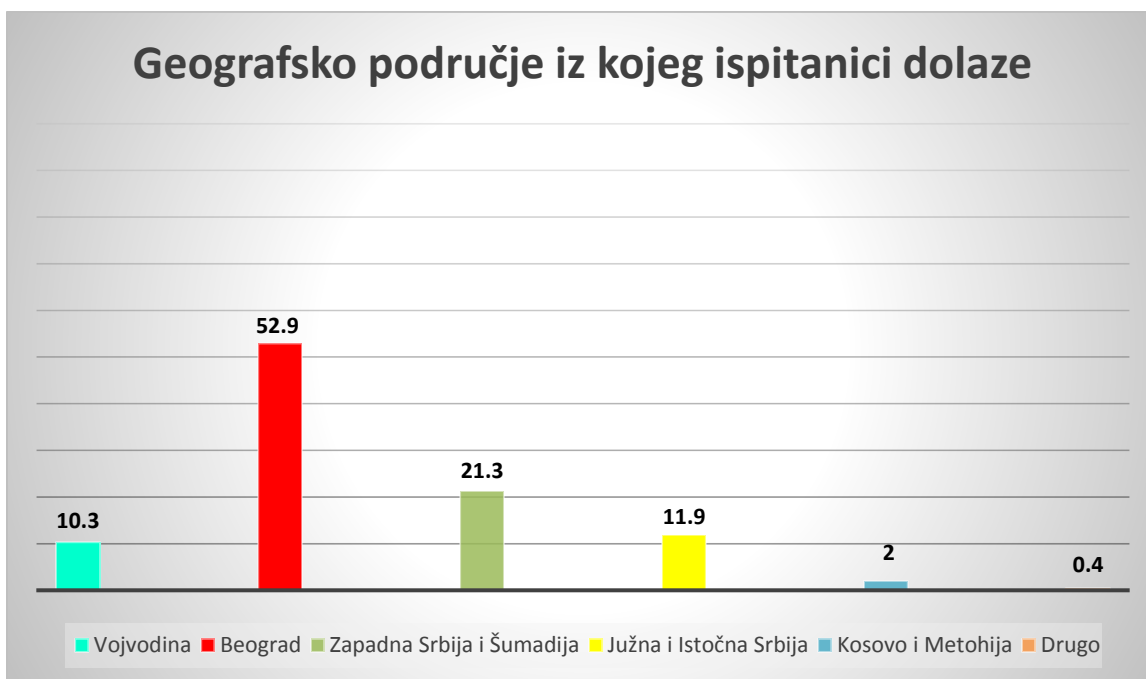

Uzorkom su obuhvaćeni studenti Univerziteta u Beogradu starosti od **18 do 24 godine**. U grafikonu 2.0 prikazana je polna struktura ispitanika, dok je u grafikonu 3.0 predstavljena struktura geografskog područja iz kojeg ispitanici dolaze.

Grafikon 2.0

Od 1323 anketirana studenta 136 ispitanika ili 10,3% dolazi iz Vojvodine, 700 ili 52,9% iz Beograda, 282 ili 21,3% iz Zapadne Srbije i Šumadije, 157 ili 11,9% iz Istočne Srbije i sa područja Kosova i Metohije 27, odnosno 2% ispitanika. Takođe, 0,4% ispitanika navelo je neku drugu oblast.

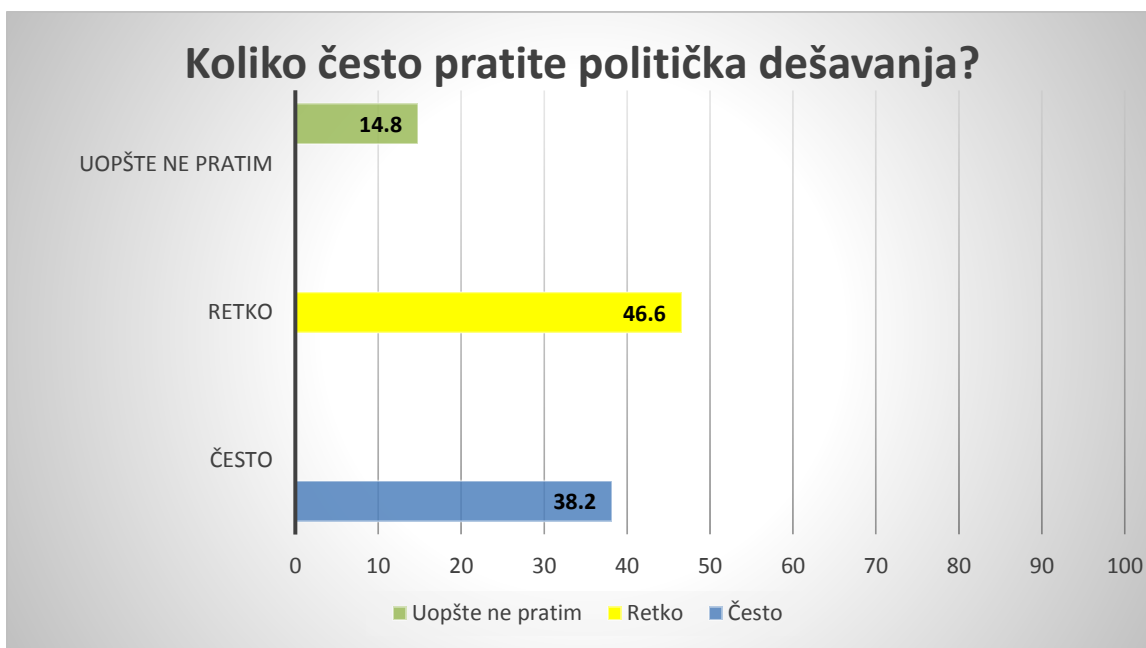
Grafikon 3.0

Rezultati

Izvor informisanosti i način građenja stava o političkim dešavanjima

Koliko često pratite politička dešavanja?

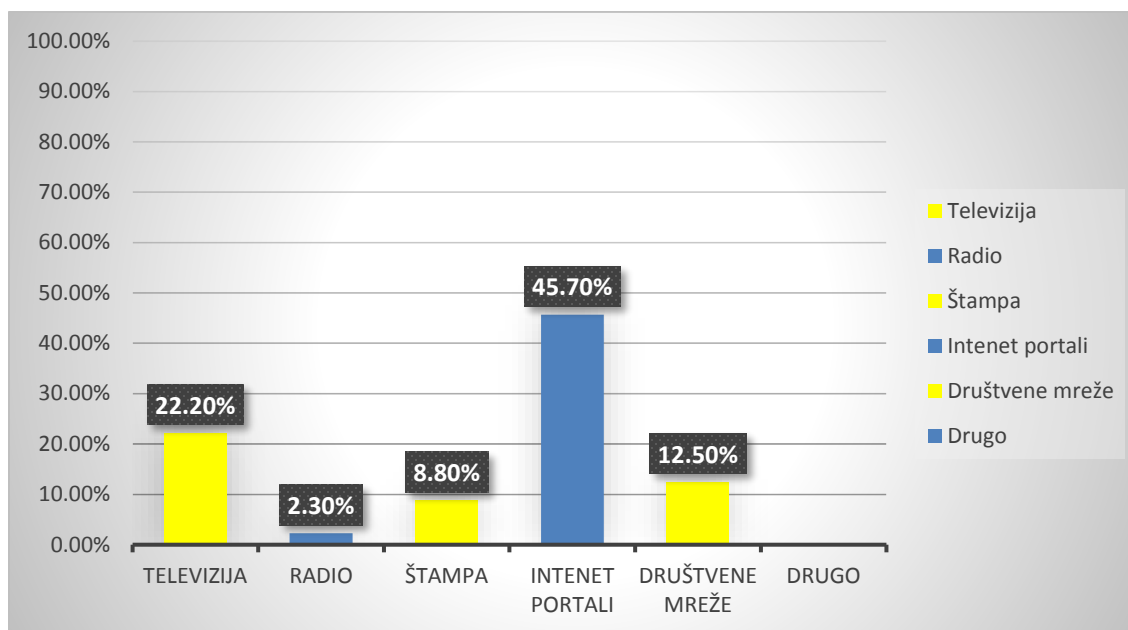
Analiza je pokazala da čak 46,6% studenata retko prati politička dešavanja, dok je njih 38,2% odgovorilo da često prati politička dešavanja. Ovi podaci prikazani su na grafikonu 4.0. Zanimljivo je da je samo 14,8% ispitanika odgovorilo da uopšte ne prati politička dešavanja jer su upravo studenti u društvu označeni kao grupa koja nije dovoljno zainteresovana za dešavanja na političkoj sceni i predstavlja deo društva koji uglavnom apstinira u političkoj participaciji. Ovi rezultati na neki način opovrgavaju ovaj široko uvreženi stav. Studenti fakulteta društveno-humanističke orijentacije najčešće prate politička dešavanja. Skoro polovina njih, tačnije 47,5% politička dešavanja prati često.

Grafikon 4.0

Kada želite da informišete o političkim dešavanjima, Vaš glavni izvor informacija je?

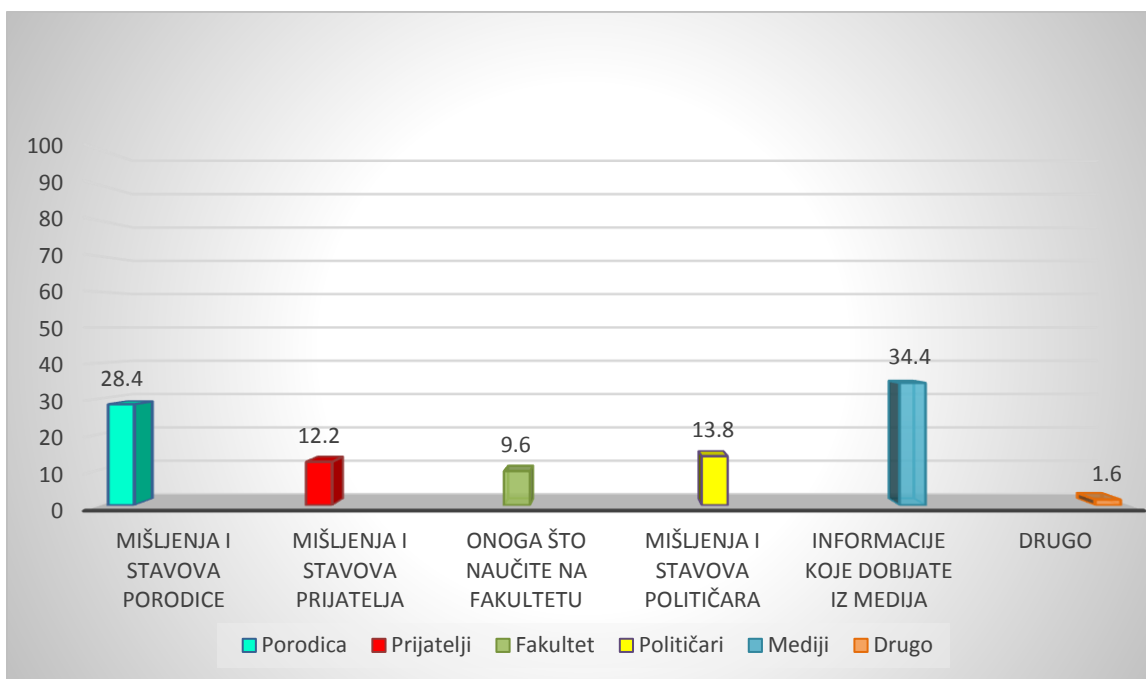
Ono što je jako zanimljivo saznanje jeste da se skoro polovina studenata, tačnije 45,7% o političkim dešavanjima informiše preko internet portala. Ovo su prepoznali i predsednički kandidati na izborima ovog proleća, pa smo bili svedoci jake kampanje na društvenim mrežama i generalno na veb stranicama. Drugi najzastupljeniji subjekt koji studentima pruža informacije o političkim procesima jeste televizija sa 22,2%, zatim slede društvene mreže sa 12,5%. Detaljni podaci nalaze se na grafikonu 5.0.

Grafikon 5.0

O politici i političkim dešavanjima svoj stav gradite na osnovu?

Svakako jedno od najzanimljivijih pitanja je pokazalo da ispitanici grade svoj stav o političkim dešavanjima na osnovu informacija koje dobijaju iz medija – 34,4%; zatim najveći uticaj na njih imaju mišljenja i stavovi porodice – 28,4%; zatim mišljenja i stavovi političara – 13,8%; na četvrtom mestu su mišljenja i stavovi prijatelja – 12,2%; zatim sledi ono što je naučeno na fakultetu – 9,6%; i drugi izvori – 6,8%. Studenti fakulteta društveno-humanističkih nauka najčešće se informišu iz medija – 35,%, dok kod ostalih preovlađuje uticaj porodice. Rezultati su prikazani na grafikonu 6.0.

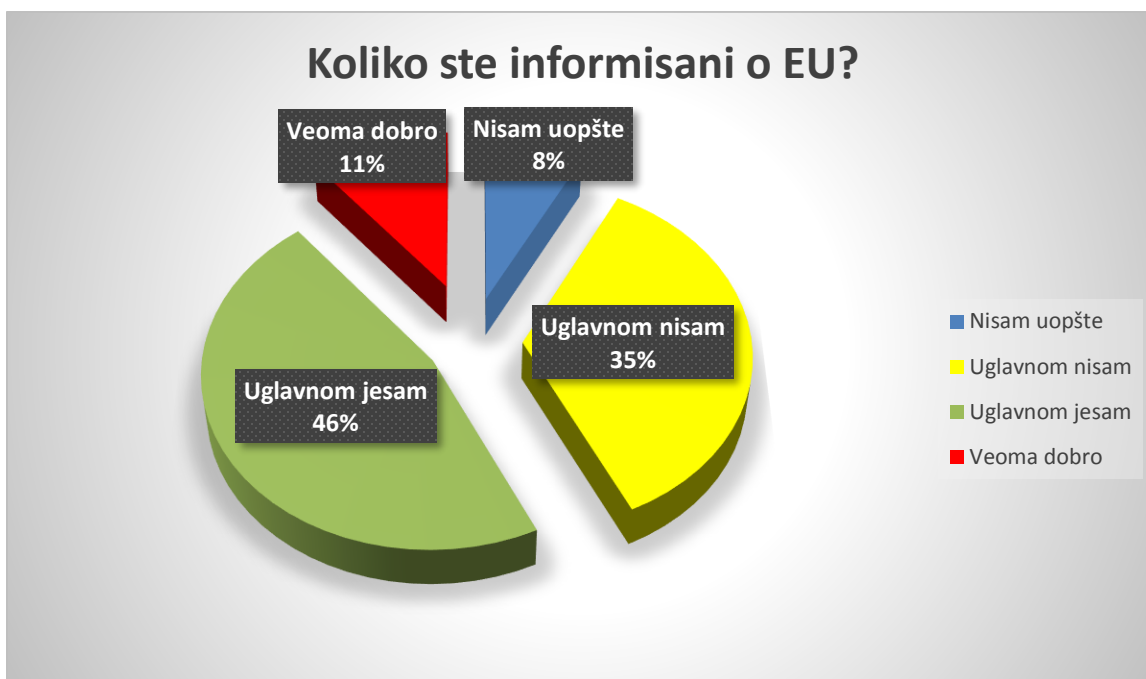
Grafikon 6.0

Vidimo da mediji imaju najveću ulogu pri informisanju studenata, ali i pri izgrađivanju njihovih stavova što opravdava značajno ulaganje sredstava u medijske kampanje od strane političkih aktera. Porodica se nalazi na drugom mestu po uticaju na građenje stava o politici i političkim dešavanjima što je donekle i logičan rezultat. Ono što je pak zanimljivo je da nešto više studenata svoj stav gradi na osnovu mišljenja i stavova političara nego mišljenja i stavova svojih prijatelja. Skoro 10% njih stavove gradi na osnovu onoga što nauče na fakultetu, što ne predstavlja zanemarljiv podatak, dakle desetina svih anketiranih studenata zapravo vrednuje formalno obrazovanje pri formiranju stavova o političkim procesima. Najviše studenata koji stav grade na osnovu znanja stečenog na fakultetu dolazi sa fakulteta društveno-humanističkih nauka – 14,4% što i jeste razumljiv podatak.

Stavovi o Evropskoj uniji i evropskim integracijama Republike Srbije

Koliko ste informisani o Evropskoj uniji?

Studenti su veoma dobro informisani o Evropskoj uniji, kumulativno posmatrano više od polovine ispitanih je u određenoj meri informisano o ovoj nadnacionalnoj organizaciji. Samo 7,5% studenata je označilo da nije informisano uopšte, a uglavnom nije 35,1%. Očigledno je da su studenti zainteresovani za proces evropskih integracija kao proklamovanog strateškog spoljnopolitičkog cilja Vlade Republike Srbije. Istraživanje je pokazalo da su studenati društveno-humanističkih nauka više informisani o EU u odnosu na ostale. Podaci i informisanosti studenata o EU nalaze se na grafikonu 7.0.

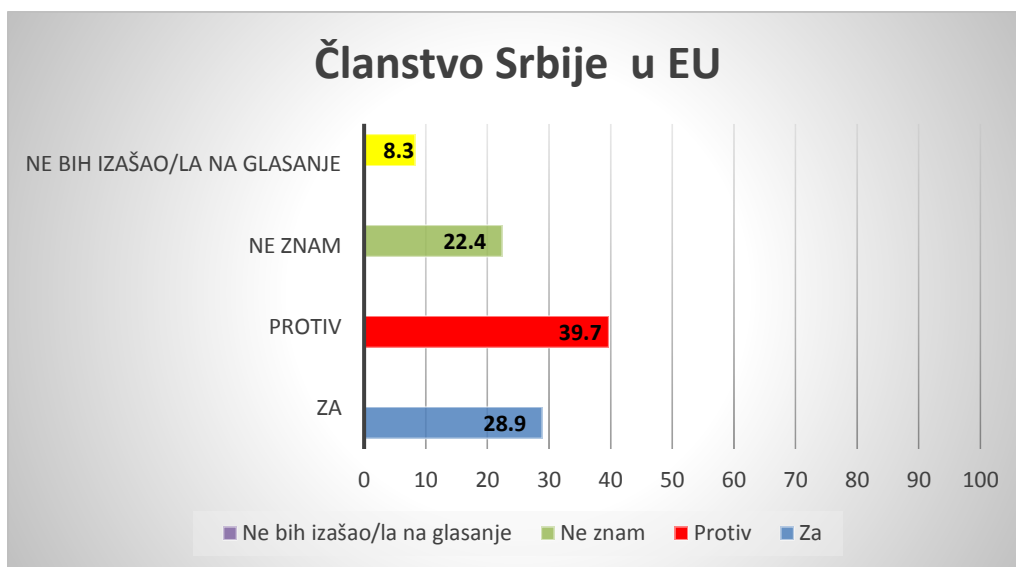
Grafikon 7.0

Ukoliko biste danas glasali o članstvu Srbije u EU Vaš odgovor bi bio?

Ukoliko bi se referendum o članstvu Srbije u EU održao sutra, istraživanje je pokazalo da bi čak 39,7% anketiranih studenata izričito bilo protiv ulaska Srbije u EU i da bi na referendumu glasali negativno, dok bi 28,9% studenata podržalo ulazak Srbije u EU. Ovome treba dodati i veliki procenat onih koji nisu sigurni ili ne znaju kako bi se opredelili u ovom trenutku po tom pitanju, a kojih je 22,4%. I na kraju, 8,3% studenata ne bi izašlo na glasanje ovog tipa. Najveća podrška ulasku Srbije u EU je među studentima medicinskih nauka - 34,4%, dok je najveće protivljenje među studentima društveno humanističkih nauka - 42,3%. Podrška među studentima osetno je manja nego biračkog tela u celini ako se rezultati uporede sa poslednjim istraživanjem javnog mnjenja koje je sprovedla Kancelarija za evropske integracije Vlade Republike Srbije. Prema istraživanju iz decembra 2016. podrška ulasku Srbije u EU bila je 47%, dok je protiv 29% svih građana.¹Svi rezultati su grafički prikazani na grafikonu 8.0.

¹Ispitivanje javnog mnjenja – „Evropska orijentacija građana Srbije“, decembar 2016.

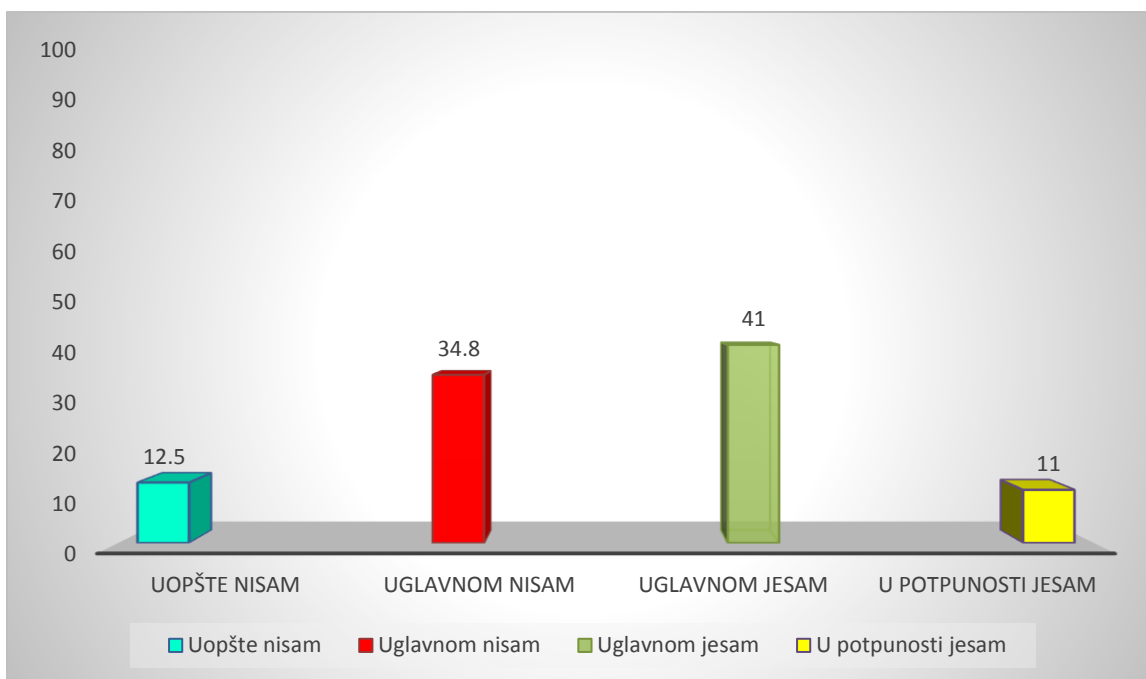
(http://www.seio.gov.rs/upload/documents/nacionalna_dokumenta/istrazivanja_javnog_mnjenja/istrazivanje_javnog_mnjenja_decemb ar16.pdf)

Grafikon 8.0

Da li smatrate da ste dovoljno informisani o pozitivnim i negativnim stranama ulaska Srbije u EU, da biste mogli da donesete odluku o referendumu?

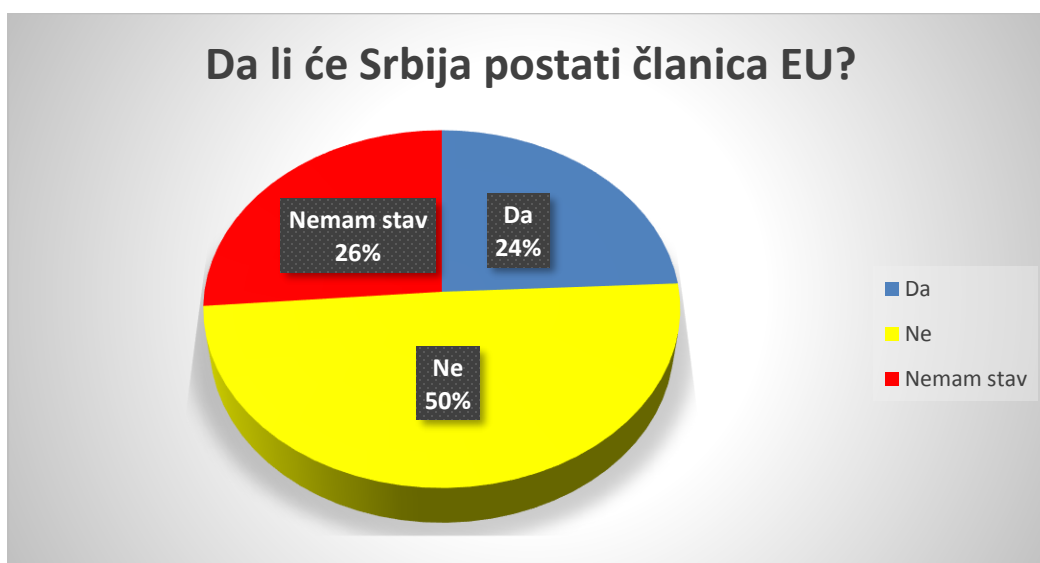
Ako proširimo istraživanje o stavovima studenata o EU pitanjem da li smatraju da su dovoljno informisani o pozitivnim i negativnim stranama ulaska Srbije u EU da bi mogli da donesu odluku o referendumu, kumulativno, više od polovine, tačnije 52% njih smatra da uglavnom jesu ili u potpunosti jesu dovoljno informisani, dok je onih koji misle da nisu, ili da uglavnom nisu dovoljno informisani 48%. Grafikon 9.0 pokazuje precizne podatke.

Grafikon 9.0

Da li mislite da će Srbija postati članica EU?

Iznenadjući podatak je da skoro polovina (48,8%) studenata smatra da Srbija neće postati članica EU. 26,1% anketiranih nema stav po ovom pitanju, a 24% studenata misli da će Srbija postati član EU.

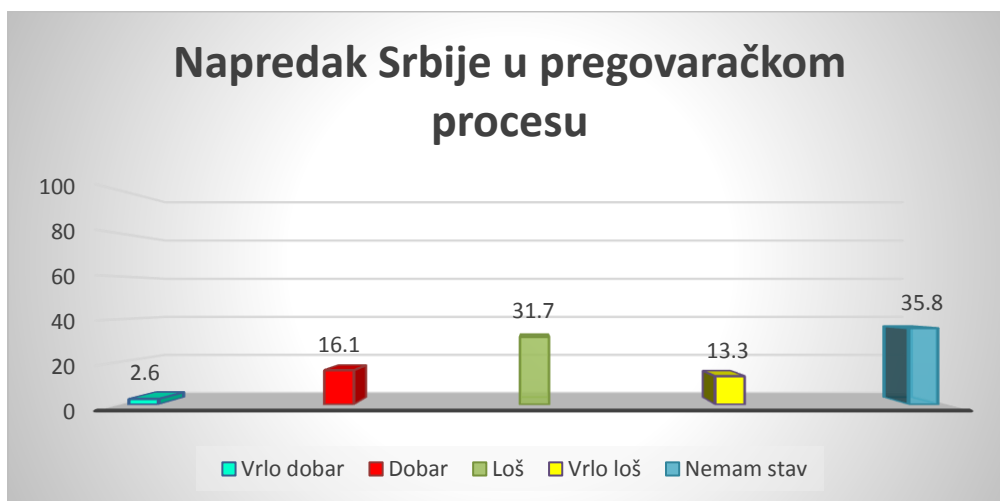

Grafikon 10.0

Kako ocenjujete napredak pregovaračkog procesa pristupanja Srbije EU?

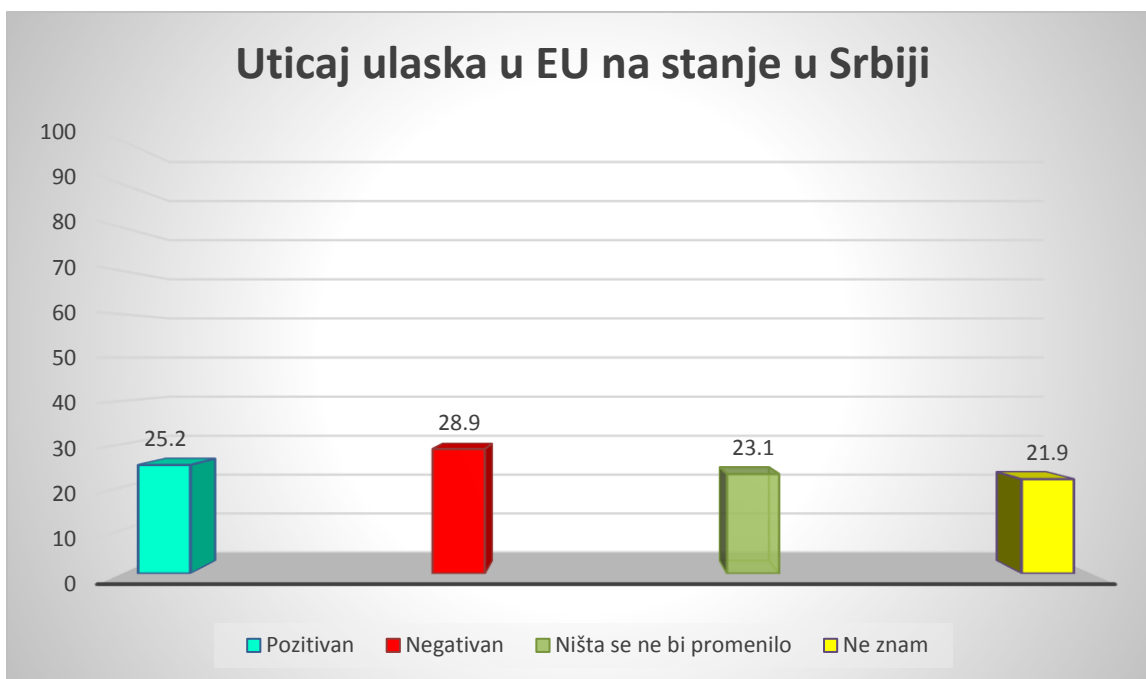
Ono što je bitan podatak ovog istraživanja a tiče se odnosa Srbije i EU jeste da većina anketiranih studenata negativno ocenjuje napredak pregovaračkog procesa. Čak 45% njih napredak ocenjuje kao loš ili vrlo loš, dok sa druge strane samo 19% njih ocenjuje kao dobar ili vrlo dobar. Takođe, 35,8% nema stav o ovom pitanju.

Grafikon 11.0

Kakav bi uticaj na stanje u našoj zemlji imao ulazak Srbije u EU?

Mišljenja su veoma podeljena kada je pitanje kakav bi uticaj na stanje u našoj zemlji imao ulazak u EU. Približno $\frac{1}{4}$ smatra da bi to uticalo pozitivno, $\frac{1}{4}$ negativno, $\frac{1}{4}$ smatra da se ništa ne bi promenilo, a $\frac{1}{4}$ ne zna.

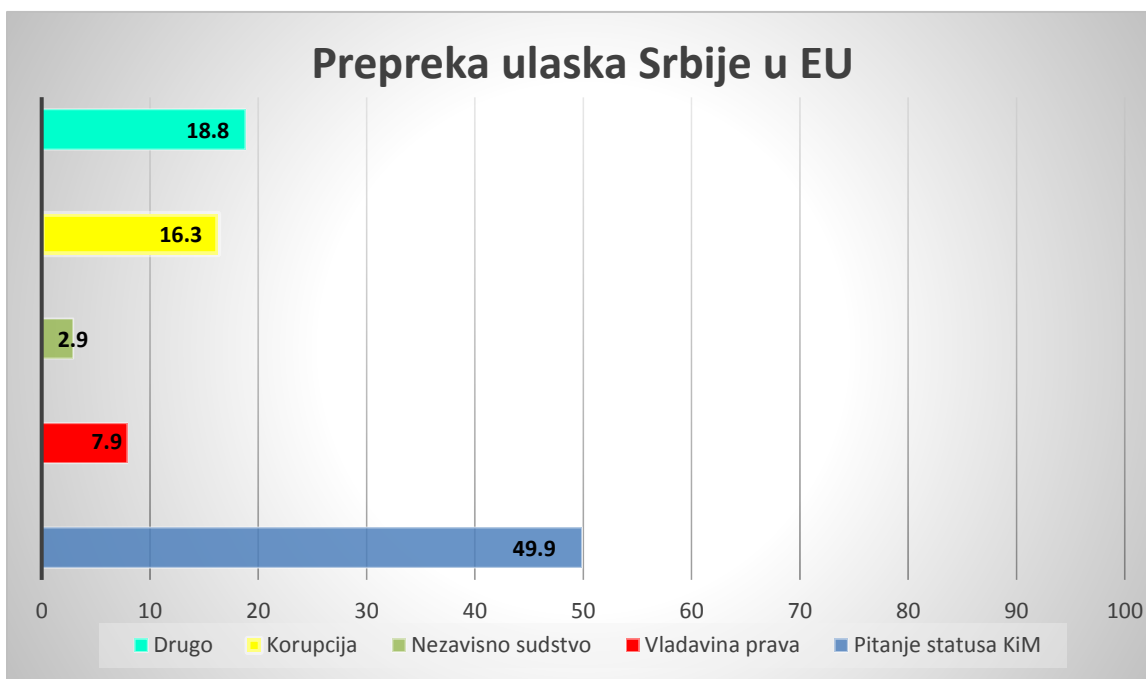

Grafikon 12.0

Ako se osvrnemo na sve rezultate istraživanja koji se tiču Evropske unije možemo zaključiti da su studenti uglavnom informisani, da većinski ne podržavaju članstvo Srbije u EU, i da natpolovična većina smatra da Srbija neće postati članica EU. Ovi podaci mogu biti jasan indikator Vladi Republike Srbije o evropskim integracijama kao strateškom spoljopolitičkom cilju. Kada na to dodamo napredak Srbije u procesu pregovora koji je većinski ocenjen kao loš i da je velika neopredeljenost po pitanju uticaja od ulaska u EU dolazimo do izraženog negativnog trenda među studentima kada su u pitanju EU i evropske integracije Srbije.

Šta je po Vašem mišljenju najveća prepreka ulaska Srbije u EU?

Kao najveću prepreku ulaska Srbije u EU približno polovina studenata obeležava pitanje statusa Kosova i Metohije (49,9%). Na drugom mestu je korupcija sa 16,3%, zatim vladavina prava – 7,9% i nezavisno sudstvo – 2,9%. Pored toga, 18,8% ispitanika navelo je kao nešto drugo odgovor na ovo pitanje.

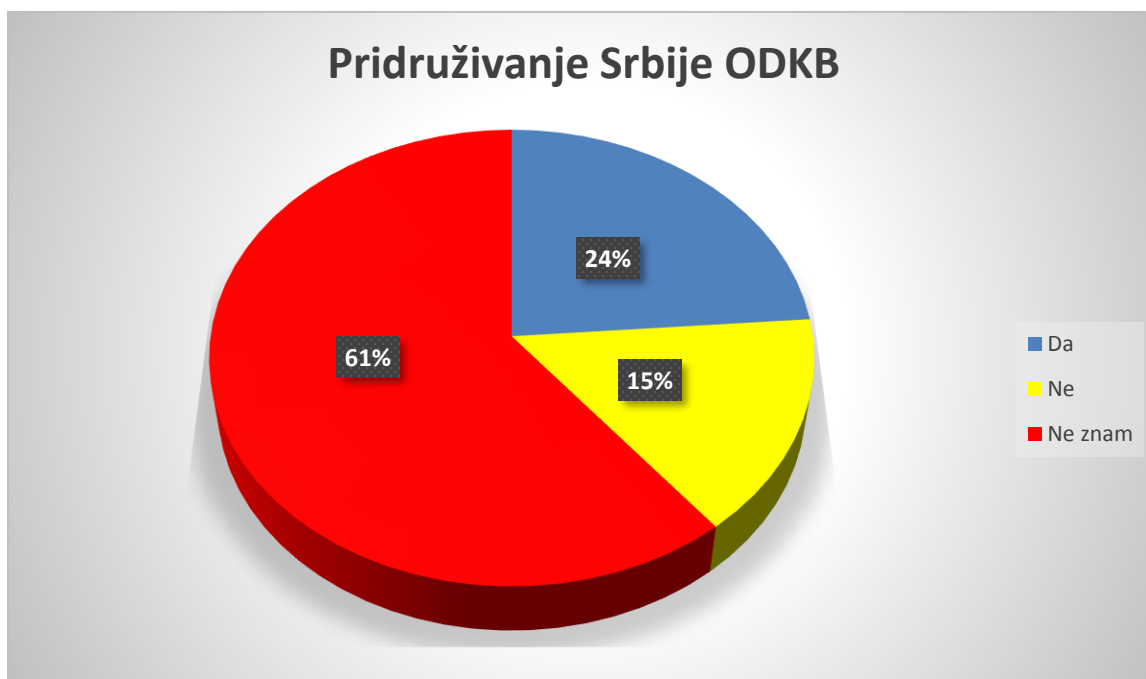
Grafikon 13.0

U trenutku sprovođenja istraživanja, nepoznat ishod Briselskih pregovora između Vlade Srbije i Privremenih institucija samouprave u Prištini, stavlja pitanje statusa Kosova i Metohije kao najveću prepreku pristupanju Srbije EU za studente. Kako je jedno celo poglavlje određeno samo za rešavanje statusa južne srpske pokrajine, a pregovori su u toku vršenja istraživanja bili u zastoju zbog hapšenja Ramuša Haradinaja i prevremenih izbora na Kosovu, tako je i ovo pitanje izbilo u prvi plan. Međutim, i bez dodatnog aktuelizovanja ove teme, studenti i dalje smatraju da rešavanje statusa KiM jeste najveća prepreka pridruživanju Srbije EU.

Stavovi o članstvu u međunarodnim organizacijama

Da li smatrate da Srbija treba da se pridruži Organizaciji ugovora o kolektivnoj bezbednosti (ODKB)?

Većina studenata nema stav o tome da li bi Srbija trebalo da se pridruži Organizaciji ugovora za kolektivnu bezbednost - ODKB (60,3%) što možemo smatrati za posledicu neinformisanosti i nedovoljnoj zastupljenosti ove teme u sredstvima informisanja. Pozitivno na ovo pitanje je odgovorilo 23,6% anketiranih studenata, a negativno 15,3%. Ono što je zanimljivo je da je najveća podrška pridruživanju ODKB-u među studentima prirodno-matematičkih nauka – 26,7%.

Grafikon 14.0

Da li smatrate da Srbija treba da bude članica Organizacije Severnoatlantskog sporazuma (NATO)?

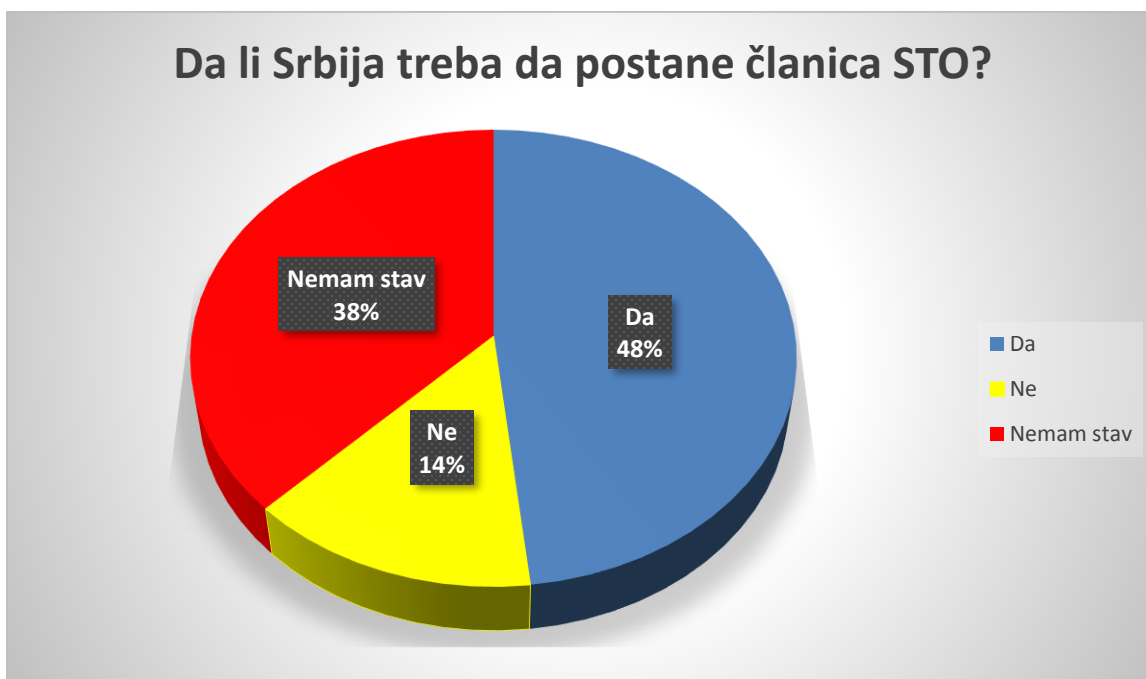
Velika većina ispitanika smatra da Srbija ne treba da postane članica Organizacije Severnoatlantskog sporazuma (NATO) tačnije – 68,6%, 22,8% nema stav o ovom pitanju, dok samo 8,2% podržava ulazak Srbije u ovu vojnu alijansu. Ovakvi rezultati se mogu dovesti u vezu sa još svežim sećanjima NATO intervencije na SR Jugoslaviju 1999. godine, kao i sa podržavanjem proklamovane vojne neutralnosti ustanovljene Rezolucijom Narodne skupštine Republike Srbije 2007. godine.

Grafikon 15.0

Da li smatrate da Srbija treba da bude članica Svetske trgovinske organizacije (STO)?

Većina ispitanih smatra da Srbija treba da postane član Svetske trgovinske organizacije (48%) kako bi se uključila u svetske privredne tokove, 37,4% nema stav o ovom pitanju, dok je 14,1% anketiranih protiv pridruživanja Srbije ovoj globalnoj organizaciji. Ovih 14,1% studenata koji se protive učlanjenju u STO predstavljaju protivnike legalizovanja GMO proizvoda, što je jedan od uslova ulaska u ovu organizaciju. Najveću podršku pristupanju Srbije STO iskazuju studenti društveno-humanističkih nauka i to natpolovičnu.

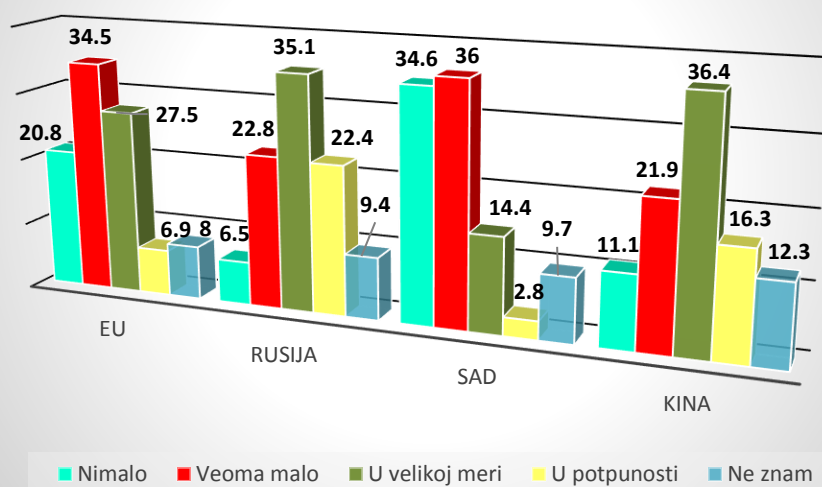
Grafikon 16.0

U kojoj meri, prema Vašem mišljenju, Srbija u spoljnoj politici treba da se oslanja na: EU, Rusiju, SAD, Kinu?

Jedno od centralnih pitanja spoljne politike države, poput Srbije-male u teritorijalnom, ekonomskom i političkom smislu, predstavlja njeno oslanjanje na velike sile. Danas, u 2017. godini te velike sile oličavaju EU, Rusija, SAD i Kina, neke u ekonomskom, neke u vojnom, neke u teritorijalnom, a neke u političkom smislu. Stav studenata je da Srbija u spoljnoj politici treba najviše da se oslanja na Kinu (36%) i Rusiju (35,1%). Evropska unija nalazi se na trećem mestu sa 27,5% studenata koji smatraju da se treba oslanjati u velikoj meri na nju, međutim preko 20,8% ispitanika smatra da se na EU ne treba oslanjati nimalo. Ovaj podatak na neki način je paradoksalan s obzirom na to da je EU najveći spoljnotrgovinski ali i spoljnopolitički partner Srbije. Jedina država koja od EU ima veći negativan skor u oslanjanju na spoljnu politiku jeste SAD – 34,6% ispitanika smatra da se ne treba oslanjati na spoljnu politiku nimalo.

U spoljnoj politici Srbija treba da se oslanja na?

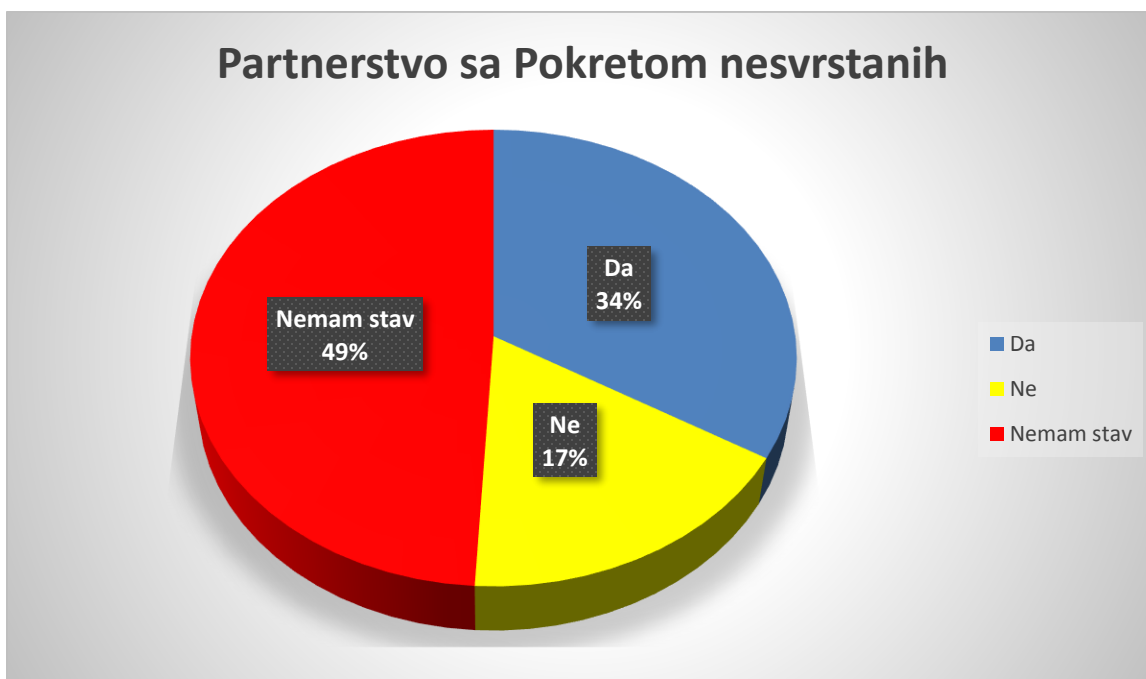

Grafikon 17.0

Kumulativno gledano, ako u obzir uzmemo oslanjanje u velikoj meri i oslanjanje u potpunosti na spoljnu politiku te sile, studenti smatraju i dalje se najviše treba oslanjati na Rusku Federaciju (55,7%) i NR Kinu (52,7%), zatim sledi EU sa 34,4%, dok je na začelju SAD sa samo 17,2% podrške za oslanjanje u spoljnoj politici. Ovakve rezultate možemo objasniti tradicionalno dobrim odnosima sa Rusijom i aktuelizovanim odnosima sa Kinom kao i sa druge strane negativnim stavovima prema SAD i članicama EU.

Da li smatrate da partnerstvo sa zemljama iz Pokreta nesvrstanih može da doprinese međunarodnom ugledu Srbije?

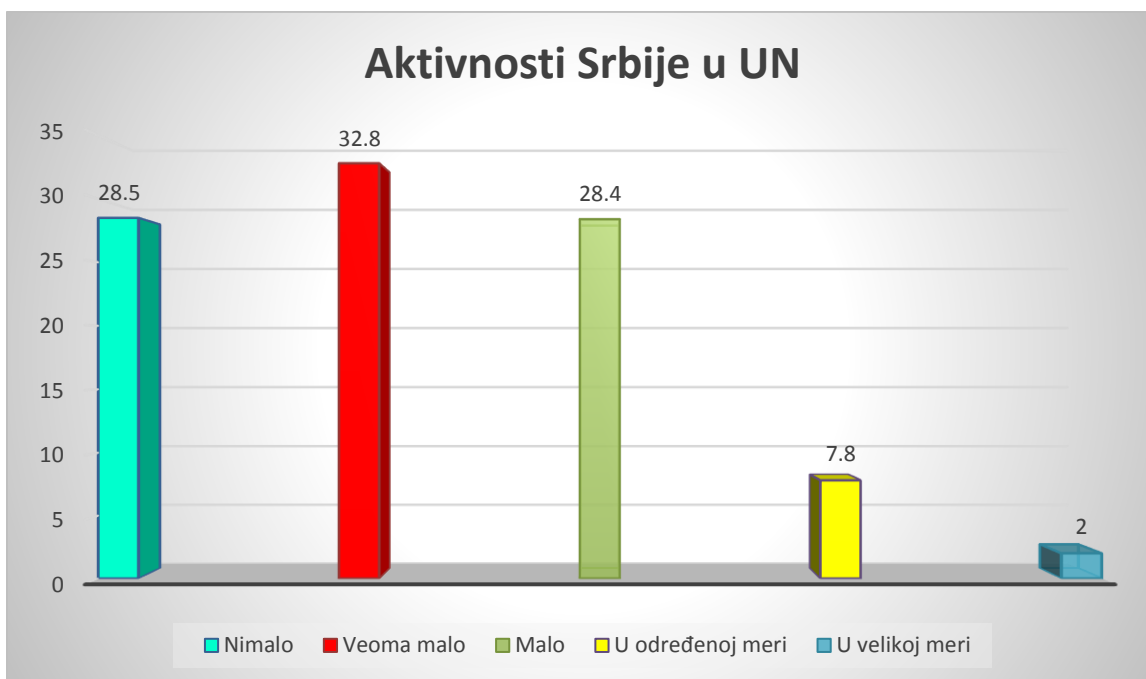
Studenti ne smatraju partnerstvo sa zemljama Pokreta nesvrstanih kao bitan faktor podizanja međunarodnog ugleda Srbije, s obzirom na to da čak 49% njih nema stav po ovom pitanju, 33,5% ispitanih smatra da bi partnerstvo sa ovim zemljama imalo pozitivan uticaj na ugled Srbije u svetu, dok 17,3% njih ima negativan stav po ovom pitanju. Rezultati za ovo pitanje slikovito su prikazani na grafikonu 18.0.

Grafikon 18.0

Na skali od 1 do 5, koliko ste upućeni u aktivnosti Srbije u Ujedinjenim nacijama, ako je ocena 1 nimalo a 5 u velikoj meri?

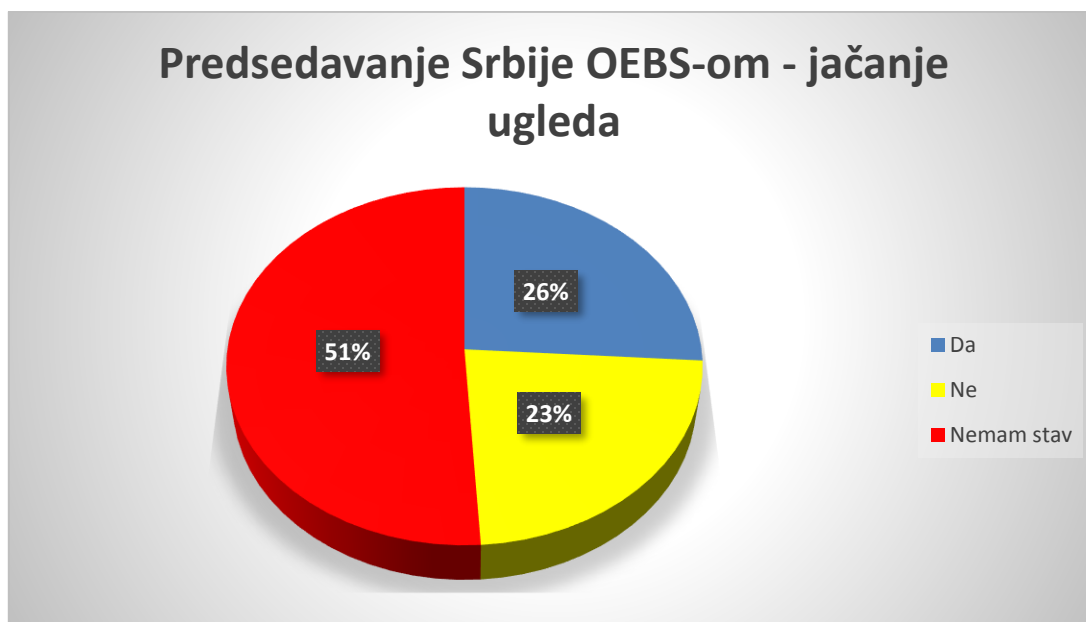
Bitan podatak predstavlja to da većina studenta nije upućena u aktivnosti Srbije u Ujedinjenim nacijama jer skoro dve trećine kaže da je upućena malo ili nimalo. S druge strane, oko jedne desetine studenata je bar delimično ili u potpunosti upućeno u aktivnosti naše diplomatije pri UN. Pri ocenjivanju upućenosti na aktivnosti u UN na skali od 1 do 5 gde je 1 „nimalo“ a 5 „u velikoj meri“, većina ispitanih je dala ocenu 2 – 32,8% anketiranih studenata.

Grafikon 19.0

Da li je predsedavanje Srbije OEBS-om 2015. godine (Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju) doprinelo jačanju njenog međunarodnog ugleda?

Srbija je 1. januara 2015. godine preuzela predsedavanje Organizacijom za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS) od Švajcarske. Prva sednica Stalnog saveta, kojom je predsedavao stalni predstavnik Srbije pri OEBS-u, održana je u Beču 15. januara. Tri četvrtine studenata nema stav ili ne smatra da je predsedavanje Srbije OEBS-om doprinelo jačanju njenog međunarodnog ugleda, dok jedna četvrtina misli suprotno. Ovi rezultati govore o nedovoljnoj informisanosti studenata o ovom pitanju.

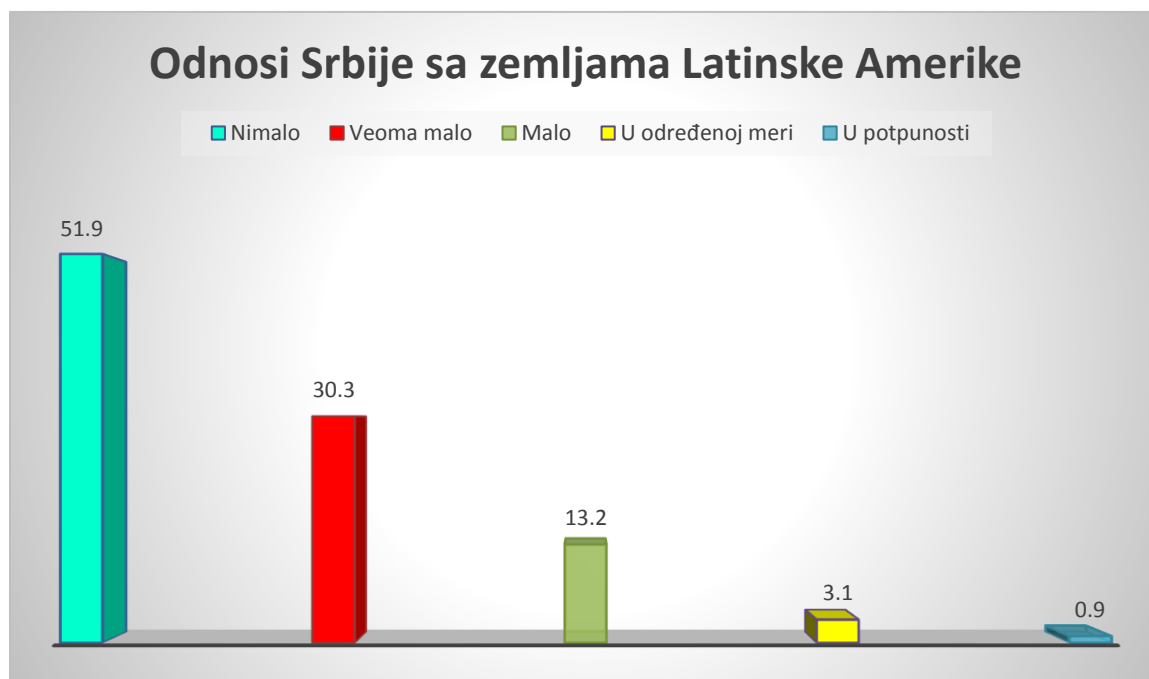

Grafikon 20.0

Odnosi sa zemljama Centralne i Latinske Amerike

Na skali od 1 do 5, koliko ste upućeni u odnose Srbije sa zemljama Centralne i Latinske Amerike, ako je ocena 1 nimalo a ocena 5 u velikoj meri?

Četiri petine studenata nije upućeno u međudržavne odnose Srbije sa zemljama Centralne i Latinske Amerike. Upitani da na skali od 1 do 5 označe koliko su upućeni u odnose Srbije sa ovim državama, gde 1 predstavlja nimalo a 5 u velikoj meri, broj 1 dobio je natpolovičnu većinu – 51,2%, a za njim sledi broj 2 sa 30,3% studenata koji su upućeni u odnose sa zemljama Latinske i Centralne Amerike veoma malo. Ovakav rezultat može se objasniti činjenicom da Srbija nema otvorenih pitanja sa ovim zemljama.

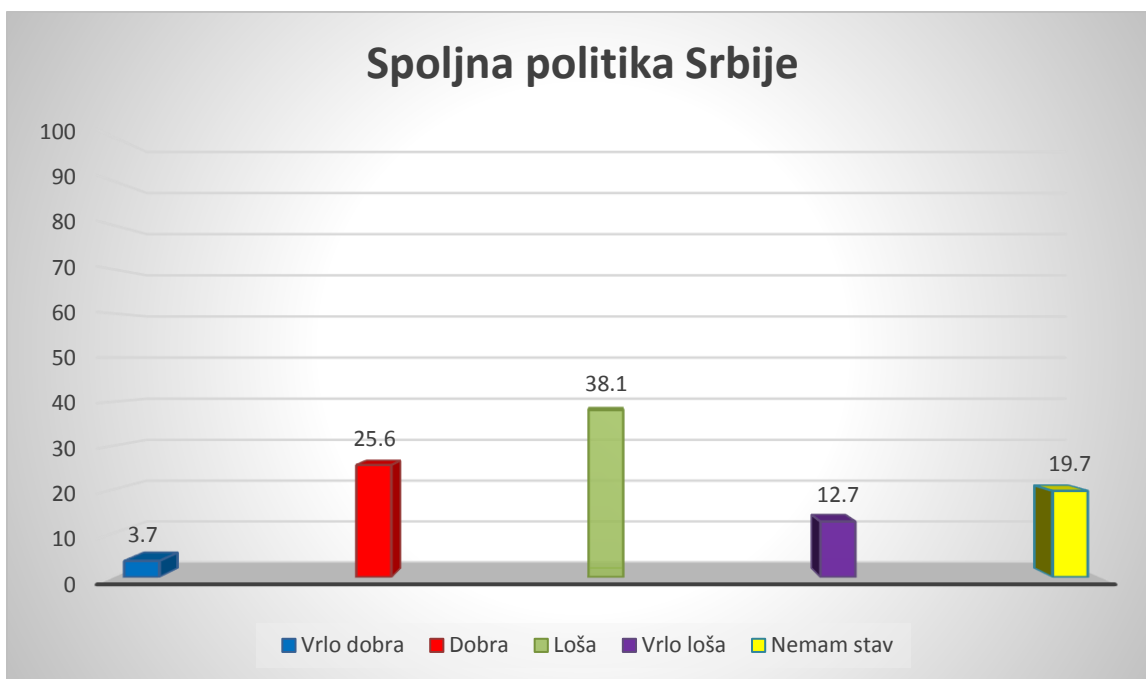
Grafikon 21.0

Stavovi o trenutnoj spoljnoj politici Srbije

Ocenite spoljnu politiku Republike Srbije u ovom trenutku

Ono što upada u oči jeste da više od polovine studenata smatra da je trenutna spoljna politika Srbije loša ili vrlo loša, suprotno mišljenje ima nešto više od jedne četvrtine studenata, dok jedna petina njih nema stav o ovom pitanju. Postavlja se pitanje kojim strateškim ciljevima su studenti nezadovoljni u spoljnoj politici Srbije? Da li je to politika okrenutosti EU i evropskim integracijama, ili možda politika vojne neutralnosti? Da li je to odbijanje Srbije da uvede sankcije Ruskoj Federaciji ili čvrsta saradnja sa NR Kinom? Ili pak možda nešto treće, ostaje otvoreno pitanje.

Spoljnu politiku Srbije najbolje ocenjuju studenti prirodno-matematičkih nauka, trećina njih misli da ona dobra. Za njima odmah slede studenti društveno-humanističkih nauka sa 28%.

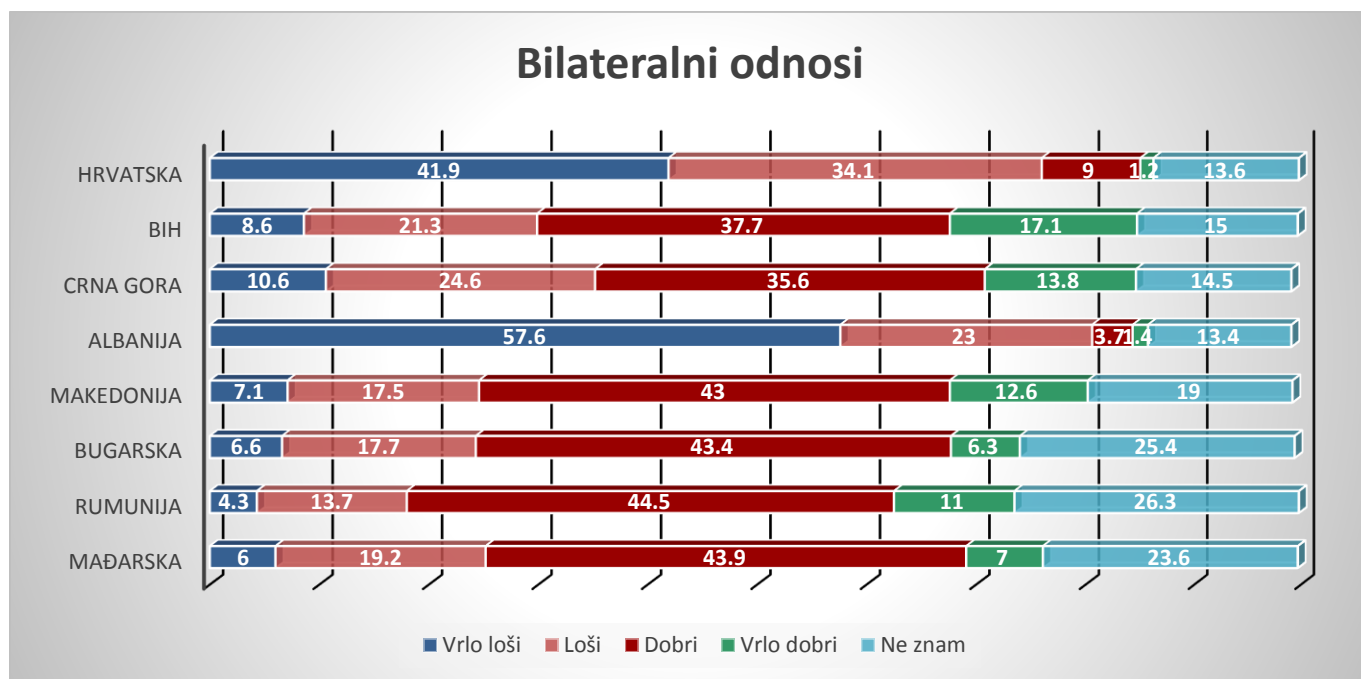

Grafikon 22.0

Bilateralni odnosi Srbije sa susednim zemljama

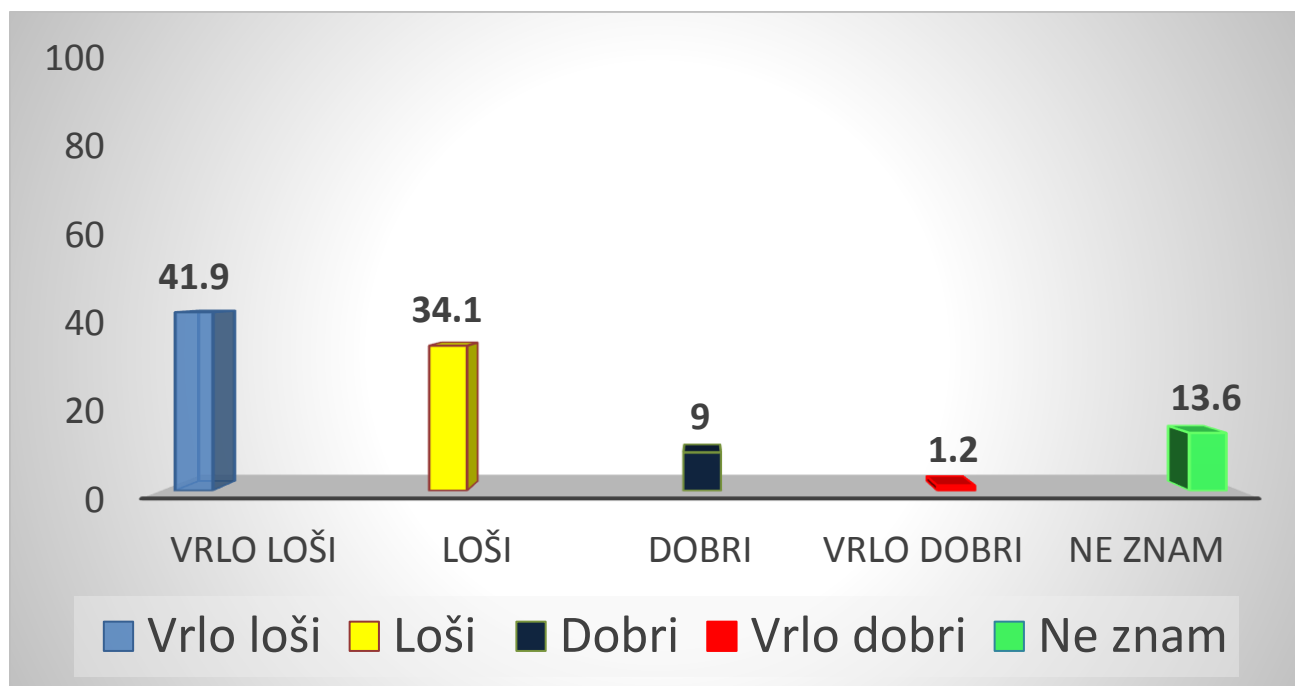
Kako ocenjujete bilateralne odnose Srbije sa susednim zemljama: Mađarska, Rumunija, Bugarska, Makedonija, Albanija, Crna Gora, BiH, Hrvatska?

Kada je u pitanju tema bilateralni odnosi Srbije sa zemljama u okruženju, studenti smatraju da Srbija ima dobre odnose sa Rumunijom, Bugarskom, Mađarskom i Makedonijom preko 40%, nešto manje njih smatra da su dobri bilateralni odnosi sa Bosnom i Hercegovinom i Crnom Gorom- nešto više od trećine anketiranih studenata. S druge strane, više od polovine njih smatra da su odnosi sa Albanijom vrlo loši, a tri četvrtine studenata smatra da su odnosi sa Albanijom loši ili vrlo loši. Očigledno da su studenti svesni mnogih otvorenih pitanja Srbije i Albanije, a pre svega status AP Kosova i Metohije što je izazvalo niz zategnutih situacija na visokom državničkom nivou uključujući tu i prekid fudbalske utakmice između Srbije i Albanije u Beogradu 2014. godine, zatim pozivanje Srbije da prizna nezavisnost tzv. Kosova tokom službene posete Beogradu od strane premijera Albanije Edija Rame 2016. godine i na kraju zaustavljanje putničkog voza koji je išao iz Beograda za Kosovsku Mitrovicu od strane Privremenih institucija samouprave u Prištini, što je izazvalo najveću zategnutost do sada i zveckanje oružjem. Naravno, ovi događaji u poslednjih nekoliko godina uslovljeni su viševjekovnim problemima između Srba i Albanaca koji su kulminirali u poslednjoj deceniji XX veka otvorenim oružanim sukobom na području Kosova i Metohije.

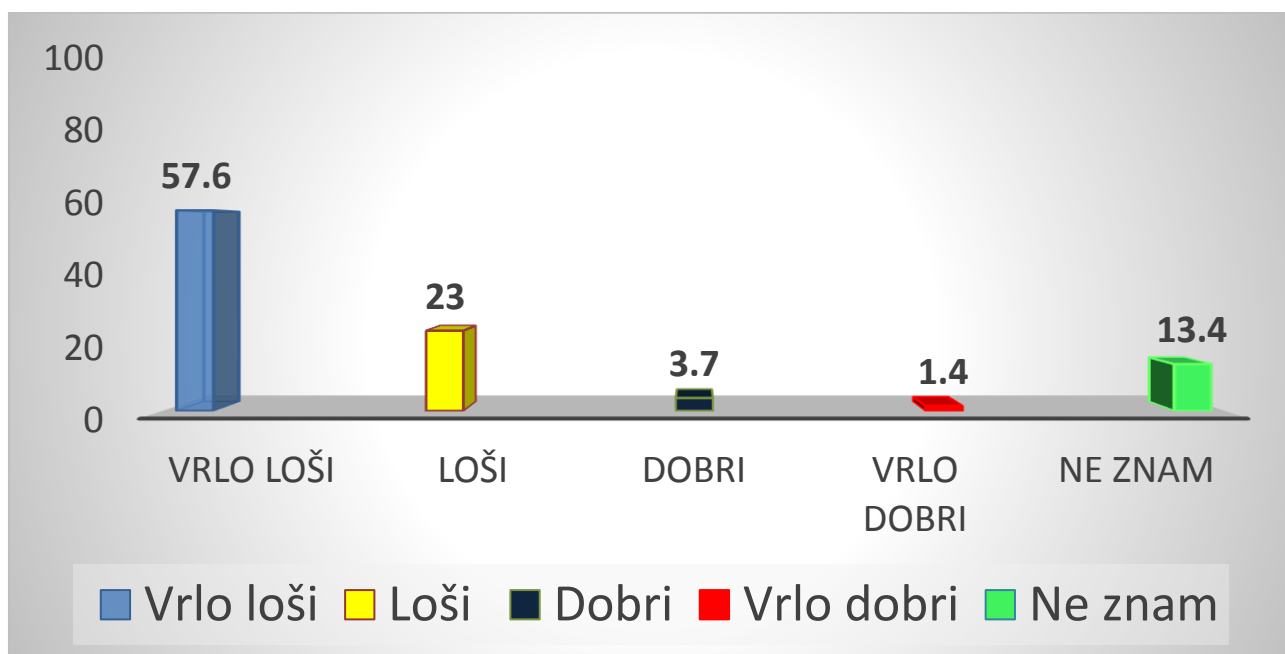

Grafikon 23.0

Kada govorimo o bilateralnim odnosima sa Hrvatskom više od dve trećine ispitanika smatra da su ovi odnosi loši ili vrlo loši. Ovakvi stavovi rezultat su teških istorijskih trenutaka ove dve države tokom poslednjeg veka koji uključuje najteže ratne zločine. Zategnutosti su ponovljene tokom 2015. godine kada je Hrvatska uvela ekonomske sankcije Srbiji, a Srbija uzvratila proporcionalnom protivmerom. Takođe, ove dve države imaju otvoreno pitanje oko razgraničenja na Dunavu. Loše odnose dodatno podstiče hrvatsko blokiranje Srbije pri otvaranju novih pregovaračkih poglavlja što je dosta medijski praćeno i izaziva pažnju kako studenata tako i svih građana.

Grafikon 23.1 – Bilateralni odnosi sa Hrvatskom

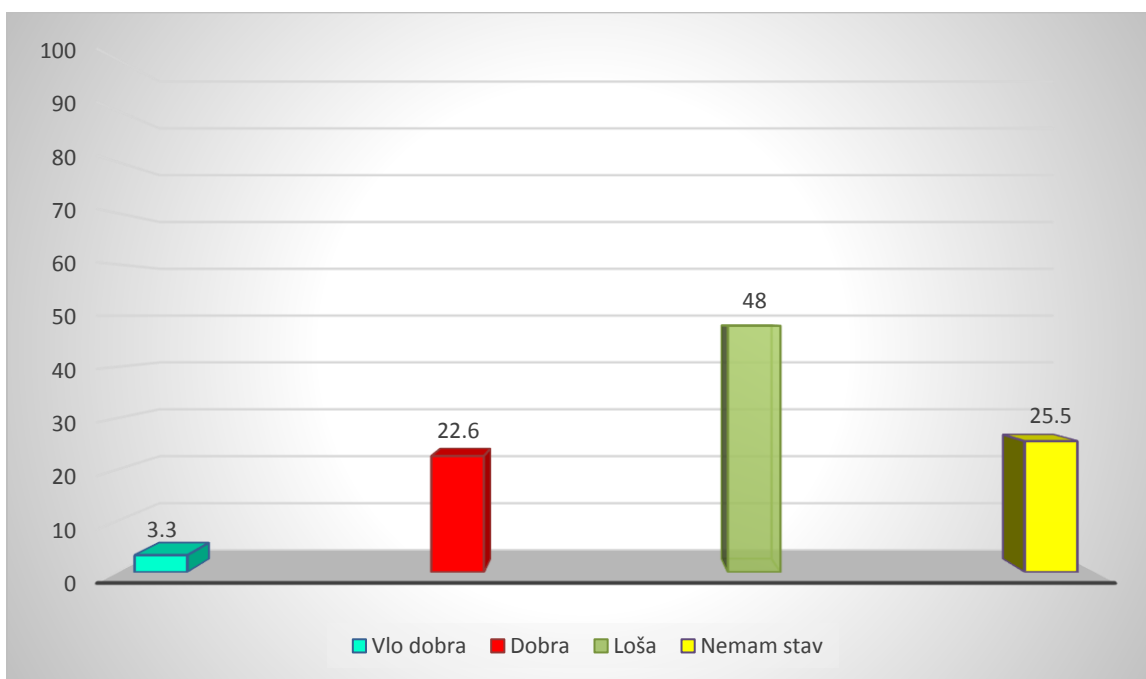
Grafikon 23.2 – Bilateralni odnosi sa Albanijom

Ocene diplomatske aktivnosti Srbije u očuvanju teritorijalnog integriteta i suvereniteta

Kako ocenjujete diplomatsku aktivnost Srbije u očuvanju njenog teritorijalnog integriteta i suvereniteta?

Jedan od ključnih spoljnopolitičkih strateških ciljeva Srbije jeste očuvanje teritorijalnog integriteta i suvereniteta i sve diplomatske aktivnosti usmerene su u ovom pravcu. Međutim, skoro polovina studenata, tačnije 48% njih smatra da je ova aktivnost loša, jedna četvrtina nema stav, dok druga četvrtina njih smatra da je ova aktivnost dobra ili vrlo dobra. Uspešnost naše spoljnopolitičke strategije ogleda se u sprečavanju prijema tzv. Kosova u UNESCO, međutim naša diplomatija kapitulirala je kod ulaska ove međunarodno nepriznate tvorevine u sportske svetske organizacije poput FIFA, UEFA, FIBA i drugih. Godine 2016. Srbija je dobrovoljno podržala ulazak tzv. Kosova u Svetsku telekomunikacionu uniju i dozvolila mu da dobije svoj poseban pozivni broj. Tumačenje ovog poteza je ambivalentno, neki tvrde da je ovo kapitulacija, dok drugi smatraju ovo pobedom srpske diplomatije. I u ovom slučaju najviše studenata prirodno-matematičkih nauka pozitivno vrednuje diplomatsku aktivnost Srbije za očuvanje teritorijalnog integriteta i suvereniteta. Stavovi studenata o diplomatskim aktivnostima Srbije predstavljene su na grafikonu 24.0.

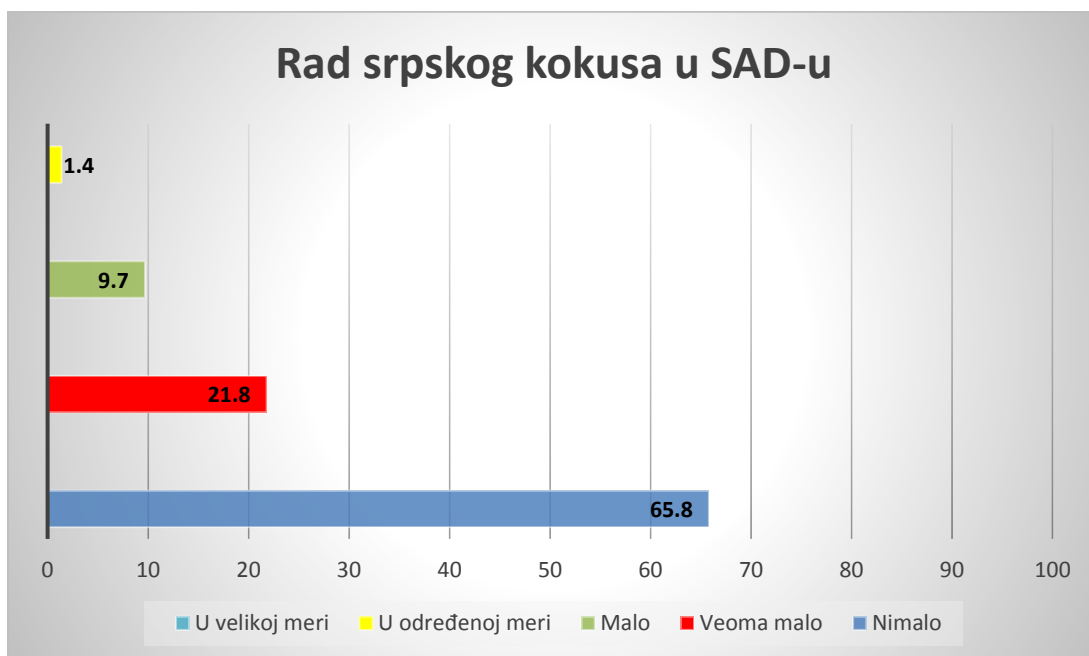
Grafikon 24.0

Upoznatost sa radom srpskog kokusa u Kongresu SAD

Na skali od 1 do 5 ocenite koliko ste upoznati sa radom srpskog kokusa u Kongresu SAD, ako je ocena 1 nimalo a ocena 5 u velikoj meri?

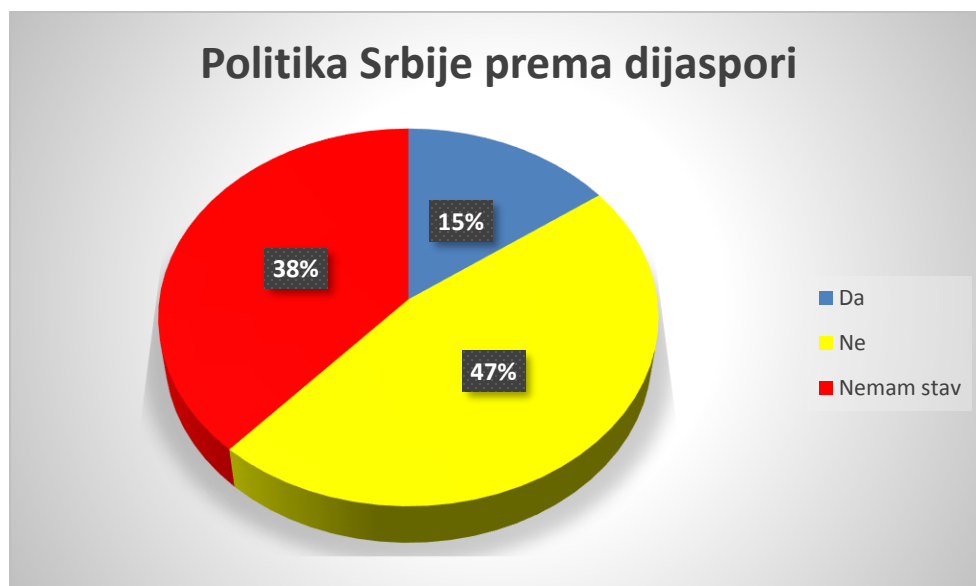
Devet od deset ispitanih studenata je malo ili nimalo upoznato u rad srpskog kokusa u Kongresu SAD. Sa stanovišta politikologa ovo je zabrinjavajući podatak s obzirom na važnost lobiranja u jednom od najvažnijih predstavničkih tela jedne svetske sile kao što su SAD. Ovakve rezultate možemo pripisati pre svega nezainteresovanosti mladih za ovo pitanje, zatim slaboj medijskoj zastupljenosti ovog pitanja kao i ograničenim rezultatima ovog kokusa.

Grafikon 25.0

Da li ste zadovoljno zvaničnom politikom Srbije prema svojoj dijaspori?

Iako većina studenata smatra da nije dobro informisana o spoljnoj politici Srbije što smo videli kroz odgovore na prethodna pitanja, skoro polovina njih je nezadovoljna politikom Srbije prema dijaspori – tačnije 47% njih. Više od trećine nema stav po ovom pitanju- 38%, dok je svega 15% studenata zadovoljno politikom prema dijaspori. Imajući u vidu činjenicu da više od 3,5 miliona Srba živi u dijaspori smatramo da Srbija nije na adekvatan način iskoristila taj potencijal čija valorizacija u budućnosti može značajno doprineti ugledu ali i ekonomskom napretku Republike Srbije.

Grafikon 26.0

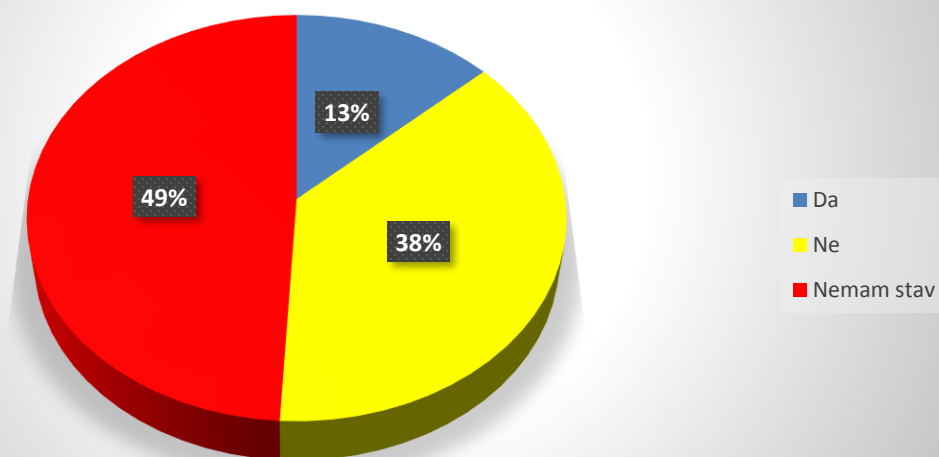
Održivost Dejtonskog sporazuma u današnjim političkim okolnostima

Da li smatrate da je Dejtonski sporazum održiv u današnjim političkim okolnostima?

Dejtonski sporazum čiji je jedan od garanata Republika Srbija, za više od trećine studenata je neodrživ u današnjim političkim okolnostima. Rezultat ovog stava jeste sve češće pominjanje neophodnosti redefinicije Bosne i Hercegovine kao i protivljenje Republike Srpske, jednog od tri entiteta ove savezne države. Prošlogodišnji referendum koji je održan u RS, a koji se ticao se uskraćivanja nadležnosti od strane Savezne vlade, kulminirao je novim zaoštavanjem odnosa između predsednika Republike Srpske i jednog od članova Predsedništva BiH. Ovo je svakako uticalo i na studente u Srbiji pri formiranju stava da je Dejtonski sporazum danas neodrživ.

Da li je Dejtonski sporazum održiv u današnjim uslovima?

Grafikon 26.0

Stavovi o značaju uspeha srpskih sportista

Da li smatrate da su veliki uspesi srpskih sportista doprineli poboljšanju međunarodnog ugleda Srbije?

Da su sportisti najbolji ambasadori Srbije u svetu potvrdilo je tri petine studenata koji tako misle. Svojim uspesima oni poboljšavaju međunarodni ugled Srbije što smatra većina anketiranih studenata. Sjajnim rezultatima sportski predstavnici naše države proneli su slavu Srbije širom sveta predstavljajući svoju zemlju na najbolji mogući način.

Grafikon 28.0

Zaključak

Istraživanje je obuhvatilo 1323 ispitanika sa 31 fakulteta u okviru Univerziteta u Beogradu i 7 visokih škola u Beogradu. Značaj istraživanja je višestruki. Pre svega stekli smo uvid na koji način studenti grade svoje stavove, koliko su upućeni u svakodnevna politička dešavanja u zemlji i svetu, kakvo znanje poseduju o spoljnoj politici Srbije, šta misle o saradnji sa vojno-političkim savezima i sa međunarodnim organizacijama, kakav je položaj Srbije u regionu i kakvi su njeni odnosi sa susedima.

Sa druge strane značaj ovog istraživanja odnosi se na činjenicu da studenti nisu u dovoljnoj meri upućeni u spoljnopolitička dešavanja Republike Srbije, nisu u dovoljnoj meri upoznata sa radom **Evropske unije**, **Srpskog kokusa u Kongresu SAD**, i tako dalje, što je ukazalo i na potrebu za kontinuiranim radom u polju neformalnog obrazovanja i približavanjem ovih tema našim studentima.

Prema rezultatima istraživanja jasno je da studenti svoje stavove o političkim procesima grade na osnovu informacija koje dobijaju na internetu i u medijima. Evidentno je da su studenti nedovoljno informisani o svakodnevnom političkim dešavanjima u zemlji i svetu kao što je evidentan i porast evroskepticizma među njima što može biti uslovljeno skorašnjim političkim dešavanjima poput „Bregzita“ i migrantske krize. Najizgrađeniji stav studenti imaju kada je u pitanju problem statusa **Kosova i Metohije** kao preprece ka članstvu Srbije u EU, nasuprot korupciji i vladavini prava. Članstvo u **NATO** još jedno je pitanje u kome studenti u najvećem broju daju identičan odgovor. Oslanjanje na spoljnu politiku **Kine i Rusije** prednjači u odnosu na **SAD i EU**.

Pored toga, studenti loše ocenjuju aktivnost srpske diplomatije trenutno, što je svakako interesantan podatak. Loši odnosi sa susedima, pre svega sa **Hrvatskom i Albanijom** nešto su što je evidentno i na čemu treba raditi u budućnosti kako bi se nesuglasice prevazišle. Samo jedna desetina studenata upoznata je sa činjenicom da postoji srpski kokus u Kongresu SAD, što je opomena uzevši u obzir važnost lobiranja u 21. veku.

Nezadovoljstvo politikom Srbije prema dijaspori je evidentno, a trebalo bi to posmatrati u kontekstu višemilionske dijaspore. Na kraju, sportisti su po mišljenju studenata najbolji ambasadori Srbije u svetu. Svojim uspesima i medaljama učinili su da se srpska himna čuje širom sveta, a time i podigne ugled naše zemlje u svetu.